

Grzegorz Sołtysiak

Plagiat

Zarys problemu

ALMAMER
WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNA

15 lat

Warszawa 2009

Recenzenci
prof. dr hab. Zdzisław Bombera
dr Joanna Gwiazdecka

Redakcja i korekta
Joanna Warecka

Opracowanie techniczno-graficzne
Beata Kocój

Projekt okładki
Beata Kocój

ALMAMER Wyższa Szkoła Ekonomiczna
01-201 Warszawa, ul. Wolska 43
www.almamer.pl

© Copyright by ALMAMER Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2009

ISBN 978-83-60197-84-4

Druk i oprawa
Zakład Wydawniczy DrukTur
01-201 Warszawa, ul. Wolska 43
tel./fax 022 321 85 03
e-mail: wydawnictwo@druktur.com.pl

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział I	
Systematyka plagiatu	7
1. Plagiat w polskim prawie	8
2. Plagiat w konwencjach międzynarodowych	10
3. Rodzaje plagiatu	12
4. Plagiat a cytaty	14
5. Odpowiedzialność karna za plagiat	15
Rozdział II	
Plagiat w ujęciu historycznym	19
1. Plagiat w literaturze	19
2. Plagiat w innych dziedzinach twórczości	25
Rozdział III	
Plagiat w internecie	27
1. Netykieta	27
2. Netykieta a plagiat	33
Rozdział IV	
Plagiat akademicki	35
1. Plagiat studencki	39
2. Kupowanie prac naukowych	42
3. Jak walczyć z plagiatem akademickim?	43

Rozdział V	
Metody walki z plagiatem	45
1. Walka z plagiatem w świetle kodeksów etycznych	45
2. Programy internetowe do walki z plagiatem	51
Zakończenie	53
Aneksy	55
Aneks 1. Jedni nazwaliby to „inspiracją”, my mówimy na to „plagiat”	57
Aneks 2. Dyrektywa Rady z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (91/250/EWG)	61
Aneks 3. Casus Elizy M.	70
Aneks 4. Orzeczenie Senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 22 lutego 2007 r.	80
Aneks 5. Casus Macieja Potępy	83
Aneks 6. Casus Andrzeja Anusza	86
Aneks 7. Naganne praktyki pracowników nauki	96
Aneks 8. Za plagiat straciła tytuł magistra	100
Bibliografia	103

Wstęp

Plagiat – kradzież tekstu, muzyki, szeroko pojętej twórczości – często czytamy o nim nie tylko w poważnych sprawozdaniach naukowych, ale także w pismach brukowych czy skandalizujących portalach internetowych.

Można powiedzieć, że plagiat zagościł w naszym życiu, spotykamy się z nim coraz częściej, co gorsza – przez to spowszedniał, nie rodzi oburzenia, nie pociąga za sobą towarzyskich wykluczeń czy wstydu.

Plagiat nie jest zjawiskiem nowym, istnieje od wieków i choć nie zawsze był traktowany jako kradzież – zawsze konotacje z nim związane były negatywne.

W Polsce w XXI wieku plagiat stał się problemem niezwykle poważnym, można bez wielkiego ryzyka stwierdzić, że środowiska intelektualne są dotknięte trądem plagiatu. To, co dzieje się na wyższych uczelniach, często „zamiatane jest pod dywan”, wyciszane i lekceważone, ale skala problemu jest ogromna. Do tego dochodzi duża niefrasobliwość osób, które powinny walczyć z tym zjawiskiem – nauczycieli akademickich, dziennikarzy, intelektualistów. Niejednokrotnie autor zetknął się z pobłażliwym traktowaniem plagiatów studenckich, co więcej – osoby, które walczą z tym zjawiskiem, traktowane są na podobieństwo Don Kichotów walczących z wiatrakami, ale także dziwaków i śmiesznych person.

Z drugiej strony stan świadomości studentów na ten temat jest żalony. Dla wielu z nich plagiat jest synonimem ściągania, cytowania, a nawet pisania nie na temat. Większość z nich nie zdaje sobie sprawy z tego, że popełnia przestępstwo, że plagiat jest samobójstwem intelektualnym. Pośpiech, przeładowanie programów na studiach, masowość i komercyjność studiów powodują, że brakuje czasu na zajęcia dotyczące plagiatu, etyki w nauce itp. Efekty tych

zaniedbań są aż nadto widoczne. A działania pozorne w postaci oświadczeń absolwentów o samodzielnym tworzeniu prac dyplomowych – w zderzeniu z masowymi ogłoszeniami o sprzedaży prac dyplomowych na każdy temat – budzą jedynie uśmiech politowania.

Dalsze pobłażanie i lekceważenie tego zjawiska może spowodować, że Polska stanie się skansenem Europy. W innych krajach plagiat okrywa hańbą człowieka, który go popełnił, i niełatwo zmazać takie piętno. W Polsce wystarczy często zmienić uczelnie lub redakcje.

W pracy tej skupiono się przede wszystkim na postawieniu diagnozy, dokonaniu próby oceny zjawiska oraz metod walki z plagiatem. Siłą rzeczy badania dotyczą trzech obszarów: środowiska akademickiego, które autor zna najlepiej, dziennikarskiego oraz internetu. Przedstawiono także propozycję – wydaje się, że skuteczną – walki z tym zjawiskiem.

Praca oparta jest na badaniach dotyczących plagiatu, które autor przeprowadził w latach 2006–2008 wśród studentów ALMAMER Wyższej Szkoły Ekonomicznej, oraz dostępnej literatury przedmiotu.

Książka składa się z 5 rozdziałów. W pierwszym przedstawiono podstawowe definicje plagiatu oraz dokonano systematyki tego zjawiska. Drugi rozdział jest spojrzeniem na plagiat w historii. Pokazano w nim najbardziej znane przykłady plagiatu w literaturze, muzyce, sztukach pięknych i nauce. Trzeci rozdział poświęcony jest plagiatowi w internecie, kolejny zaś – w nauce oraz próbom walki z tym zjawiskiem. W aneksie zamieszczono głośne przykłady plagiatów.

Temat jest tak obszerny i dotyka tak wielu dyscyplin, iż jest to jedynie zarys problemu. Wiele aspektów plagiatu wciąż czeka na opracowanie. Niestety, problem plagiatu jeszcze długo będzie aktualny i często omawiany.

Mam nadzieję, że lektura mojej pracy pozwoli czytelnikowi zrozumieć istotę problemu, a może także uchroni przed popełnieniem kradzieży intelektualnej.